

Twardy orzech do zgrzyzienia...

Biuletyn terapeutyczny
specjalistów ze Szkoły
Podstawowej nr 1 w
Piastowie

W tym numerze:

1. Kilka słów o dysleksji rozwojowej
- Sabina Furmańska
2. Rola nauczyciela w motywowaniu uczniów do aktywności na lekcjach oraz na zajęciach pozalekcyjnych
Anna Ledzion-Broniszewska
3. Cykl artykułów: Zaburzenia funkcji wzrokowych (część 1-objawy) -
Emilia Radzka-Rażny
4. Aby ładnie pisać ... -
Sylwia Wawrzyńska

W tym numerze biuletynu wszystkie teksty drukowane są czcionką Open Dyslexic opracowaną specjalnie dla osób z dysleksją

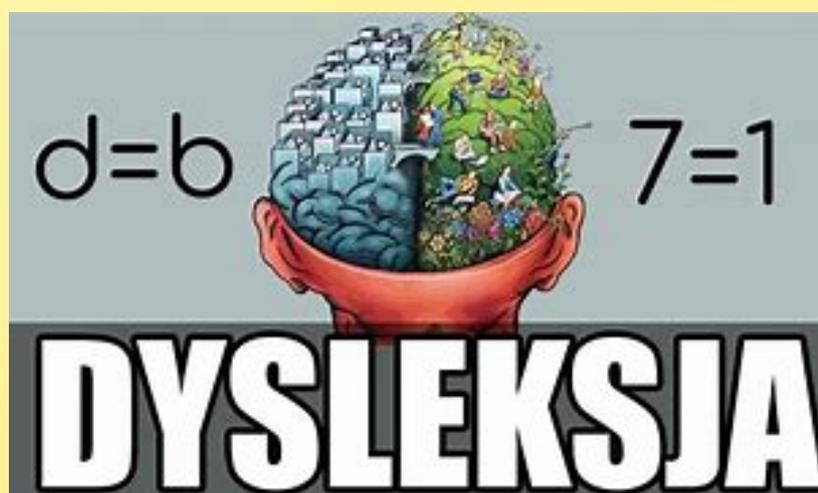
Kilka słów o dysleksji rozwojowej

Wyobraźmy sobie urządzenie np. zegar, które zostało precyzyjnie zaprojektowane i wykonane według jasno określonych wytycznych. Niestety po jakimś czasie okazuje się, że zegarek spóźnia się albo przyspiesza, czasem na chwilę się zatrzymuje. Ponieważ, zegarek jest dla nas cenny oddajemy go do naprawy, do specjalisty, który wie jak to urządzenie naprawić. Podobnie wygląda sytuacja w przypadku wykrycia u dzieci jakiegoś zaburzenia np. problemów dyslektycznych. Fachowa literatura często zawiera listę cech, dzięki którym już na bardzo wczesnym etapie rozwoju można rozpoznać dzieci z ryzyka dysleksji.

Ponieważ jednak różne może być nasilenie obserwowanych cech i nie są one specyficzne tzn. mogą być przejawem innych problemów i zaburzeń. Trudno jest zwłaszcza na wczesnym etapie rozwoju postawić w miarę precyzyjną diagnozę, tym bardziej trudno rodzicom zorientować się, że ich dziecko może być w przyszłości dyslektykiem. W związku z tym na wczesnym etapie rozwoju wychowawcy i rodzice powinni stymulować dzieci we wszystkich sferach rozwojowych a w szczególności w sferze fizycznej – sprawność manualna i sferze poznawczej – trening pamięci , usprawnianie analizatorów i trening koncentracji. W początkowych latach nauki w szkole podstawowej dziecko może już posiadać opinię o tzw. ryzyku dysleksji, ale nawet na tym etapie nie można jeszcze w 100% stwierdzić, że dziecko ma dysleksję. Dlatego jednoznaczna diagnoza w tym zakresie może być postawiona, zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem, po ukończeniu przez dziecko trzeciej klasy i obowiązuje już do końca edukacji dziecka. Owszem dziecko uczęszczające do tzw. „zerówki” i klas 1 -3 może korzystać ze specjalistycznej pomocy i wiele dzieci, dzięki systematycznej pracy może przepracować istniejące deficyty w takim stopniu, że na dalszych etapach edukacyjnych nie będą już potrzebowały wsparcia lub wsparcie to będzie potrzebne tylko w niewielkim zakresie.

Te dzieci, które po trzeciej klasie szkoły podstawowej będą jednak miały stwierdzoną dysleksję korzystają oczywiście z pewnych przywilejów, ale nie zwalnia to ich z systematycznej pracy nad usprawnianiem zaburzonych funkcji.

Dysleksja rozwojowa może mieć różne postaci i od tego jakiego typu problem zostanie rozpoznany zależy, czy i w jakim zakresie dziecko będzie miało ulgę na sprawdzianach i kartkówkach. Bo jeśli np. dziecko będzie miało stwierdzoną dysgrafię, to jego pismo może być nie do końca czytelne, może być nierówne itp., ale nie oznacza to, że takie dziecko będzie popełniać np. błędy ortograficzne, bo to jest związane z inną formą dysleksji rozwojowej, czyli z dysortografią.

Problemom dyslektycznym często towarzyszą trudności z koncentracją i zwiększona męczliwość, co może powodować okresowe nasilenie pojawiających się trudności i błędów. Dlatego w pracy z dziećmi ze stwierdzoną jakąś formą dysleksji rozwojowej nadal należy ćwiczyć koncentrację i jednocześnie usprawniać te obszary, które wymagają czasem bardzo intensywnych ćwiczeń. Dobrze jest wykorzystywać takie ćwiczenia, które są dla dzieci atrakcyjne, ciekawe, a jednocześnie pozwalające na jaknajbardziej kompleksowy trening.

Jedną z takich metod, od wielu lat stosowanych m. in. w pracy z dyslektykami są dyktanda graficzne. Uczeń otrzymuje siatkę z zaznaczonymi punktami. Każdy punkt jest oznaczony cyfrą i literą podobnie jak w grze w statki. Pod siatką jest umieszczony kod, który wskazuje, jakie kropki trzeba połączyć prostą linią. Prawidłowo odczytane i zaznaczone linie ostatecznie układają się w jakiś wzór np. zamek, kaczkę, łódkę itp. Rozwiązywanie dyktand graficznych to dobry trening koncentracji, trening grafomotoryczny, ćwiczenie percepcji wzrokowej oraz atrakcyjny motywator. Dzieci chcąc się dowiedzieć jaki obrazek ostatecznie powstanie, chcą wykonać zadanie do końca, czasem też próbują zgadywać, co to jest w trakcie wykonywania zadania. Na rynku wydawniczym znajduje się kilka publikacji zawierających gotowe do rozwiązania wzory. Podobne zadania można również znaleźć na różnych stronach internetowych zajmujących się tą tematyką.

Rola nauczyciela w motywowaniu uczniów do aktywności na lekcjach oraz na zajęciach pozalekcyjnych

Z racji posiadanej wiedzy dydaktycznej oraz psychologicznej, nauczyciele odgrywają bardzo ważną rolę w aktywizowaniu uczniów. Motywowanie uczniów powinno być priorytetem w procesie edukacyjnym, ale również w obszarach ich działalności pozalekcyjnej. Prawidłowe motywowanie jest bardzo ważnym czynnikiem, który ma wpływ na chęć podejmowania przez uczniów zadań, na bycie wytrwałym i cierpliwym w realizacji celów. Niejednokrotnie nauczyciel może mieć tak duży wpływ wychowawczy na uczniów, że może stać się czynnikiem decydującym o postawie ucznia wobec szkoły, przedmiotu lekcyjnego, czy też innej działalności, np. w Szkolnym Klubie Sportowym, w Szkolnym Klubie Wolontariatu, czy też Samorządzie Uczniowskim. Podobną, wpływową rolę mogą odgrywać rodzice, trener z klubu sportowego, czy nauczyciel na zajęciach pozalekcyjnych.

Aby wzbudzić w uczniach motywację do nauki, bardzo ważne jest wytworzenie w szkole i w klasie, warunków sprzyjających uczeniu się. Aby osiągnąć taki klimat, nauczyciel musi koniecznie umieć diagnozować i rozpoznawać jaka atmosfera panuje w klasie, czy ogólnie w szkole. Powinien koncentrować się (wg dr Małgorzaty Głoskowskiej-Sołdatow) na tworzeniu bezpiecznego otoczenia, w którym uczeń obdarzony jest szacunkiem. Sprzyja temu wspólne podejmowanie decyzji, skłanianie uczniów do wykazywania inicjatywy, akceptowanie różnych punktów widzenia i rozwiązywanie na bieżąco pojawiających się problemów. Wskazana jest również empatyczna postawa, która pozwala na docenianie i uwzględnianie uczuć oraz pomysłów podopiecznych. Nauczyciel posiadający siłę motywującą i napędzającą to taki, który ma charyzmę, jest angażujący, potrafi zarażać innych swoją pasją i energią. To osoba, która dba o budowanie relacji z uczniami, rozumie ich potrzeby, spędza z nimi czas, interesuje się nimi i ich sprawami. To nauczyciel, który stoi wśród uczniów, a nie obok nich.

Jak widać rola nauczyciela i środowiska szkolnego to ważny element w kształtowaniu motywacji uczniów.

Należy jednak podkreślić, że motywacja **zależy zarówno od ucznia jak i nauczyciela.**

Zaburzenia funkcji wzrokowych - część 1-objawy

Wielu rodziców na pierwszej wizycie u Ortoptysty po pierwsze jest zaskoczone tą „dziwną specjalizacją”, a po drugie tłumaczy, że dziecko było u okulisty i nie zdiagnozowano problemów ze wzrokiem. Tu należy wspomnieć, że okulista, a ortoptysta to dwa różne zawody i dwie różne dziedziny. Jedno jest pewne – obydwie zajmują się wzrokiem.

Wspomniana wyżej pierwsza wizyta zazwyczaj spowodowana jest prośbą lub sugestią nauczyciela, czy też terapeuty pracującego z dzieckiem.

Objawy zaburzeń funkcji wzrokowych – to właśnie z tymi problemami rodzice trafiają do ortoptysty zauważyć można już u dziecka w wieku przedszkolnym. Jakie są te objawy?

Otóż poniżej lista niepokojących symptomów u przedszkolaka:

- Ubogi opis obrazka, gdyż dziecko zauważa niewielką ilość szczegółów;
- Niedokładne i ubogie rysunki ;

- Niechęć do układania puzzli;
- Problemy z zapamiętywaniem i odtwarzaniem ilustracji;
- Niezauważanie różnic w obrazkach różniących się drobnymi szczegółami;
- Niechęć lub brak umiejętności układania klocków wg instrukcji;
- Zaburzenia orientacji przestrzennej;
- Problem z płynnym śledzeniem ruchów przedmiotów;
- Przy nauce pisania pismo lustrzane;

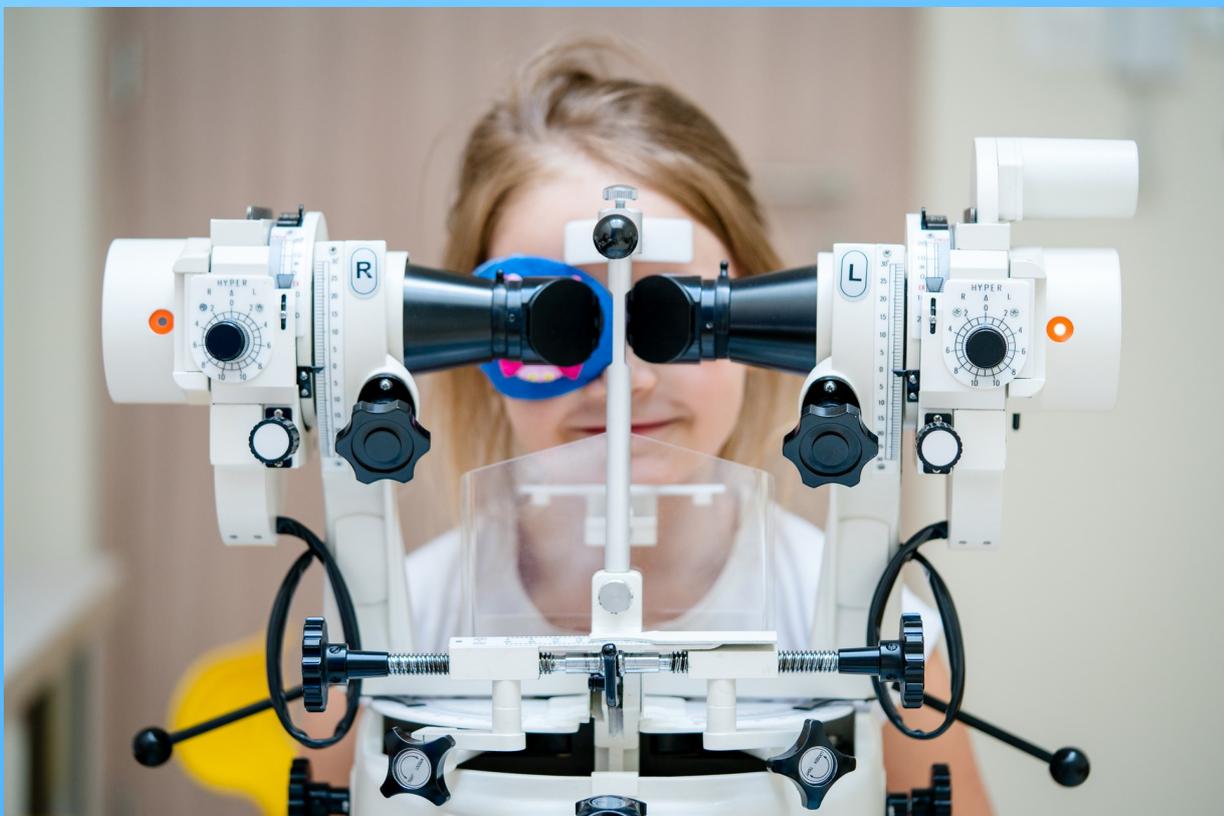
Występowanie wyżej wspomnianych symptomów u dziecka w wieku przedszkolnym może negatywnie wpłynąć na kolejny okres edukacyjny - edukację szkolną poprzez:

- Przystawianie, opuszczanie liter, sylab a nawet całych wyrazów w pisanym lub przepisywanym tekście;
- Trudności z zapamiętywaniem liter podobnie wyglądających np.: p – b – d; a – o – e;
- Wolne tempo czytania;
- Słabe rozumienie przeczytanego tekstu;
- „Gubienie” linijek w czytanim tekście

- Trudności w pisaniu z pamięci, ze słuchu;
- Występowanie błędów ortograficznych;
- Niechęć do głośnego czytania;
- Trudności w odwzorowaniu kształtów geometrycznych;
- Trudności w nauce języków obcych;

Powyżej krótka lista nieprawidłowości występująca u coraz większej liczby dzieci. Rodzicu, nauczycielu – jeśli zauważyłeś któryś z tych objawów u swojego dziecka, ucznia nie czekaj!

Wizyta u ortoptysy nie boli !!!

Aby ładnie pisać ...

Uczniowie już na początku swojej drogi edukacyjnej rozpoczynają naukę poprawnego pisania. Nie dla każdego z nich jest to łatwe zadanie. Należy pamiętać, że sprawne pisanie wymaga sporych umiejętności manualnych, precyzji ruchów ręki i dobrej koordynacji wzrokowo-ruchowej, czyli współpracy oka i ręki. Na jakość pisma wpływa też stan emocjonalny piszącego oraz warunki zewnętrzne, w których odbywa się pisanie.

Aby przygotować dziecko do nauki pisania ważne jest zadbanie jeszcze przed pójściem dziecka do szkoły, aby zapewnić mu jak najwięcej możliwości doświadczeń: dotykowych- zabawy z różnymi materiałami, fakturami, (np. glina, piasek, liście); przedsionkowych – związanych ze zmysłem równowagi (np. chodzenie po ławeczce, linii, wchodzenie na drabinki, chuśtanie się); czucia głębokiego (np. bieganie po nierównościach, chodzenie po piasku, wykonywanie skłonów, półprzysiadów, przeskoki na jednej nodze).

Ważną rolę odgrywa też wykonywanie w życiu codziennym czynności samoobsługowych, dostarczających bodźców dotykowych, czucia głębokiego i kształcących koordynację ruchów i koordynację wzrokowo-ruchową.

Sprawność manualną rozwijają wszelkie zabawy konstrukcyjne jak np. budowanie z klocków, nawlekanie koralików, segregowanie małych przedmiotów, wydzieranie palcami, wycinanie.

Różnorodność manipulacyjna i aktywność ruchowa mają duży wpływ na osiągnięcie warunków anatomiczno-fizjologicznych sprzyjających wykształceniu właściwej postawy ciała podczas pisania oraz odpowiedniego chwytu pisarskiego.

Na czym polega właściwa postawa ciała podczas czynności grafomotorycznych?

Prawidłowa pozycja podczas siedzenia:

- stopy powinny być oparte na podłodze, plecy wyprostowane;
- głowa powinna znajdować się około 30 cm nad zeszytem;
- oświetlenie - u dzieci praworęcznych światło powinno padać na zeszyt z góry lub
- z lewej strony, u dzieci leworęcznych - z góry lub prawej strony;
- dziecko leworęczne w ławce szkolnej powinno mieć sąsiada z prawej strony.

Zanim dziecko będzie uczyło się kreślenia liter powinno już podczas ćwiczeń przygotowawczych takich jak np. malowanie kredkami, rysowanie po śladzie, kalkowanie opanować odpowiedni chwyt pisarski.

Za prawidłowy chwyt uznaje się chwyt trójpalcowy: narzędzie trzymane jest pomiędzy kciukiem i palcem środkowym, natomiast palec wskazujący przytrzymuje narzędzie od góry.

Chwyty prawidłowe

1. Ołówek znajduje się pomiędzy kciukiem i palcem wskazującym, który przytrzymuje ołówek na właściwym miejscu.

2. Chwyt taki sam jak na obrazku nr 1, tyle że palce są bliżej początku ołówka.

3. Chwyt taki sam jak na obrazku nr 1, tyle że ołówek ustawiony jest prostopadłe do stołu.

Chwyty nieprawidłowe

4. Kciuk i palec wskazujący trzymają ołówek, gdzie palec wskazujący zachodzi na kciuk.

5. Ołówek trzymany jest przez koniuszki palców: wskazującego i środkowego z jednej strony oraz kciuka z drugiej strony.

6. Palec wskazujący i środkowy otacza ołówek z jednej strony powodując nacisk na palec serdeczny.

7. Ołówek trzymany jest między palcem wskazującym i środkowym, naciskając ołówkiem na kciuk.

8. Koniuszki palców: wskazującego, środkowego i serdecznego trzymają ołówek z jednej strony, kciuk znajduje się po przeciwległej stronie.

9. Kciuk znajduje się po jednej stronie, palec wskazujący i środkowy po drugiej, wszystkie palce kładą nacisk na ołówek.

10. Palec wskazujący i kciuk

11. Kciuk trzyma ołówek

12. Ołówek trzymany w pięści

REDAKCJA

Wydawca:

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława
Staszica w Piastowie

Redaktor naczelny biuletynu:

Sabina Furmańska

Grafik:

Anna Ledzion-Broniszewska

Marketing:

Tycjan Sikorski

Redaktor strony www:

Magdalena Tarabasz